

Józef M. Dołęga

"Problemi epistemologici della
psicologia, a cura di Giovanni Siri",
Milano 1976 : [recenzja]

Studia Philosophiae Christianae 15/2, 213-215

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Freud, S.: *Gesamelte Schriften*. Int. Psychoanal. Verlag, Leipzig, Wien, Zurich, 1925, t. IV.

Freud, S.: *Wstęp do Psychoanalizy*, tł. S. Kemperówna, W. Zaniewski, Książka i Wiedza, Warszawa, 1957, wyd. III.

Gerstman, S.: *Osobowość*, PZWS, Warszawa, 1970.

Guilford, J. P.: *Personality*, Mc Graw—Hill, New York, 1959.

Hall, C. S.: *A Primer of Psychology*, The New American Library, 1955.

Horney, K.: *Self — Analysis*, Kegan Trench, Treuber, London, 1944, II ed.

Horney, K.: *The Neurotic Personality of our Time*, Kegan, London, 1947, II ed.

Konorski, J.: *Integracyjna Działalność Mózgu*, PWN, Warszawa, 1969.

Kretschmer, E.: *Psychologia Lekarska*, tł. T. Klimowicz, PZWL, Warszawa, 1958.

Kretschmer, E.: *Körperbau und Charakter*, Springer, Berlin, 1967, 25 Aufl.

Lebiedinskij, M. S.: Miasiszczew, W. N.: *Wstęp do Psychologii Lekarskiej*, tł. K. Godorowski, PZWL, Warszawa, 1969.

Murray, H. A.: *Explorations in Personality*, Oxford Univ. Press, New York, 1953, V ed.

Murray E. J.: *Sociotropic — Learning Approach to Psychotherapy*, Inc. Worchel, P., Byrne, D.: *Personality Change*, Wiley, New York, 1964, s. 249—288.

Nuttin, J.: *Struktura osobowości*, tł. T. Kołakowska, PWN, Warszawa, 1968.

Pawłow, I.: *Dwadzieścia lat Badań Wyższej Czynności Nerwowej*, PZWL, Warszawa, 1952.

Remplein, H.: *Psychologie der Persönlichkeit*, Reinhard, München, 1963, IV Aufl.

Stagner, R.: *Psychology of Personality*, Mc Graw—Hill, New York, 1958, II ed.

Stern, W.: *Differentielle Psychologie*, Barth, Leipzig, 1921, III Aufl.

Zawadzki, B.: *Wstęp do teorii osobowości*, tł. zbiorowe, PWN, Warszawa, 1970.

Problemi epistemologici della psicologia, a cura di Giovanni Sir, Milano 1976, s. 364.

Materiały z pierwszego sympozjum psychologicznego, które odbyło się w dniach od 23—26 listopada 1974 r. w Villa Ponti Varese zostały zebrane i wydane przez *Università Cattolica del Sacro Cuore* w powyższej książce.

Assunto Quadro w prezentacji materiałów z sympozjum wyjaśnia podjęcie problemów epistemologicznych w psychologii w sposób następujący. Problemy te wynikają z rozwoju samej epistemologii i zmian relacji epistemologii do różnych nauk, w tym również do psychologii. Następnie należy stwierdzić, że model naukowości wypracowany w naukach przyrodniczych okazał się niewystarczający w relacji do badań naukowych z zakresu nauk przyrodniczo-humanistycznych i humanistycznych. Wynika to również z przesłanek praktycznych, takich jak: określenie znaczenia psychologii i obiektywnej roli psychologa w spo-

leczeństwie, ustalenie struktury studiów psychologicznych oraz wypracowanie wspólnego programu psychologii ponieważ praktycznie istnieje wiele „psychologii”. Zadaniem jest wypracowanie syntezy ujęć psychologicznych ale nie eklektyzmu. Dlatego refleksja nad podstawowymi epistemologicznymi psychologii może być bardziej przydatna do pojęcia takiej syntezy.

Klasyczne problemy epistemologiczne psychologii koncentrują się wokół dwu zagadnień: przedmiotu badań oraz metody. W związku z rozwojem neurofizjologii i socjologii, przedmiot badań psychologii został zacieśniony ale nie zredukowany. Odnośnie metod, to należy wspomnieć metodę opisową i wyjaśniającą (np. behawioryzm i psychoanalizę). Jeżeli chodzi o fakty, to opis ich zależy od założeń teoretycznych wyrażających pewien determinizm dynamiczny historyczno-społeczny. Metoda kliniczna i „interpretacja” psychoanalityczna nie jest metodą uniwersalną.

Przy zagadnieniu syntezy należy uwzględnić takie postulaty, jak falsyfikacja i intersubiektywna sprawdzalność oraz opis wyrażony w języku matematycznym.

Bardziej szczegółowego omówienia wymaga problem znaczenia w psychologii oraz pojęcia i kryteria miary, jak również zagadnienie ideologii wynikającej z ogólnych systemów filozoficznych lub antropologii filozoficznej. Inne problemy psychologiczne — to zagadnienie struktur poznawczych i ich genezy oraz badanie psychologiczne nad językiem.

Oto zestawienie tematyczne tytułów prelekcji i wystąpień uzupełniających:

1. E. Agazzi, *Criteri epistemologici fondamentali delle discipline psicologiche* (3—35); C. Musatti, *Gli oggetti della psicologia e il linguaggio psicologico* (36—42); U. Curi, *Per una critica dell' ideologia epistemologica in psicologia* (43—61).

2. P. Bozzi, *Esperienza fenomenica, esperienza epistemica ed esperienza psicologica. Appunti per l'epistemologia del metodo fenomenologico sperimentale* (73—87); G. Kanizsa, *Vedere e pensare* (88—97); P. Legrenzi, *Esperienza e psicologia della percezione* (98—108).

3. L. Burigana, *Caratteristiche generali e problemi di una teoria della misurazione* (123—150); L. Poiaga, *Il problema della misura in psicologia* (151—154).

4. F. Fornari, *Metodo clinico e interpretazione in psicologia* (157—201); M. W. Battacchi, *Sull' interpretazione e la scienza* (202—211); N. Dazzi, *Sulla „compresione” della psicanalisi* (212—218).

5. C. Conti, D. F. Romano, *La spiegazione in psicologia. Il tema della percezione* (227—245); A. C. Massurcco, *Sulla spiegazione dialettica in psicologia* (246—252); G. F. Minguzzi, *Le spiegazione degli psicologi* (253—260).

6. G. Longo, *Il rapporto modelli-teorie in psicologia* (263—276); A. Beretta, *Presentazione e considerazioni critiche sulla teoria generale dei sistemi viventi* (277—288); R. Luccio, *Sui rapporti tra teorie e modelli in psicologia* (289—293).

7. G. Girotti, *Considerazioni in tema di neuropsicologia* (301—328); E. de Renzi, *L'interesse del modello neuropsicologico per la psicologia* (329—342); M. Cesa-Bianchi, *La spiegazione in psicologia nella prospettiva interdisciplinare* (343—348).

8. M. Zanforlin, *La prospettiva etologica in psicologia* (355—363).

Tematyka sympozjum skupiła się wokół podstawowych kryteriów epistemologicznych nauk psychologicznych, doświadczenia, teorii miary

w psychologii, metody klinicznej i interpretacji, wyjaśniania, teorii modeli w psychologii, zagadnień z zakresu neuropsychologii i perspektyw etologicznych w psychologii.

Podobnie Giovanni Siri, we wstępie do materiałów z sympozjum, podkreśla wpływ badań psychologicznych na określenie problematyki epistemologicznej psychologii oraz znaczenia badań interdyscyplinarnych w rozwiązaniu szczegółowych problemów psychologicznych, odnoszących się zarówno do przedmiotu badań tej nauki jak i do jej metod (por.: J. Piaget, *Psychologia i epistemologia*, tłum. Z. Zakrzewska, Warszawa 1977).

Po każdym odczycie głównym i uzupełnieniach w materiałach zamieszczone zostały wypowiedzi dyskusyjne. Całość stanowi bogaty materiał z zakresu przedmiotu i metod psychologii.

Józef M. Dołęga